

GAZETA

Wielkiego

Xięstwa

POZNAŃSKIEGO.

Nakładem Drukarni Nadwornej *W. Dekera i Spółki.* — Redaktor: *A. Wannowski.*

N° 295.

W Środę dnia 16. Grudnia.

1840.

Wiadomości krajowe.

Z Berlina, d. 12. Grudnia.

N. Król raczył dać order Orła czerwonego 2głej klasy Cesarzsko-rossyjskiemu Generalowi Majorowi Vietlinghoffowi, zwanemu Scheel, dowódcy pułku gwardyi konnej N. Cesarzowej.

N. Król raczył Rzeczywistego Tajnego Radcę, Barona Humboldta, Rzeczywistego Tajnego Nadradcę sądowego Boettichera, Wice-Przesa Sądu królewskiego Kleista i Radcę gabinetowego Uhdena najtaskawiej mianować członkami Rady Stanu.

Wiadomości zagraniczne.

Polska.

Z Warszawy, dnia 9. Grudnia.

Jej Cesarzewiczowska Wysokość W. Xiężna Helena, Dostojna Małżonka Jego Cesarzewiczowskiej Mości, W. X. Michała Pawłowicza, raczyła dziś przybyć do Warszawy.

Z dnia 10. Grudnia.

Antoni Chmielewski, Aptekarz w mieście Końskich, Gubernii Sandomierskiej, syna swego Juliana, w wojsku rewolucyjnym służące-

go, z témże do Pruss wyszłego, z amnestyi niekorzystającego i obecnie za paszportem na cudze imię uzyskanym do Kónskich przybyłego, sam władzy właściwej przedstawił. Najjaśniejszy Cesarz i Król Jmć, mając Sobie przez Namiestnika Królestwa o tém doniesioném, w oznakę zadowolenia Swego z tak wzorowego postępku Chmielewskiego, dowodzącego przywiązanie jego do Tronu, raczył Najmilościwiej udzielić mu dar w summie zlp. 2000, a zarazem wyrzec: iżby Julian Chmielewski, przez wzgląd na postępek ojca, od zasłużonej kary był uwolniony, z dozwoleniem mu osiedlenia się na powrót w Królestwie Polskiem.

Rossya.

Gazeta Powszechna Lipska donosi z Moskwy pod dn. 18. Listopada, że w stolicy tej panuje zupełny brak zarobkowości i stagnacya w wielu gałęziach przemysłu, spowodowała wielką biedę między klassami wyrobczemi ludności, a jeżeli zima tegoroczna będzie tęga i długotrwała, obawiają się powszechnie przesilenia. Xiążę Golicyn, gubernator Moskwy, zasięgał już rady gabinetu Cesarzkiego, aby takowej kryzic zapobiedz. Równie niepomysłnie brzmią doniesienia z gubernii Kijowskiej, Pułtawskiej i Czernigowskiej.

Francya.

Izba Deputowanych. Posiedzenie dn. 7. Grudnia. Na początku posiedzenia oznajmił Prezes, że N. Król przyjmie dziś wieczorem o godzinie 8 $\frac{1}{2}$. deputacją adreśowaną. Potem otrzymał Minister skarbu głos, w celu zawiadomienia Izby o poleceniu rządowem. Zdał on obszerną sprawę Izbie z nadzwyczajnych wydatków, jakie traktat z dnia 15. Lipca za sobą pociągnął. Równowaga została przez to w skarbie naruszona i na rok 1841. 250 milionów niedostawac będzie. Jeżeliby się okoliczności, zmienić nie miały, zwyczajne wydatki przewyższyłyby w roku 1842. etat dochodu o 832 miliony. (Żywe poruszenie.) Zważając przecież na nadzwyczajne źródła zasobowe, można ten niedobór na 640 mil. zniżyć. Minister skarbu przedłożył następnie projekt do prawa, względem otworzenia dodatkowego kredytu 200 milionów na rok 1840. Posiedzenie skończyło się o godzinie 3 $\frac{1}{2}$.

Z Paryża, dnia 7. Grudnia

Messenger donosi dzisiaj, że uroczystość przeniesienia popiołów Cesarza Napoleona odbędzie się we wtorek d. 15. Grudnia.

Donoszą z Cherbourg pod dn. 3. b. m., że dn. 2. o godzinie 1. rozkazał Xiążę Joinville dać ognia z dział i wpłynął do przedportu, gdzie fregata kotwicę zarzuciła, i gdzie ją codziennie mnóstwo zwiedza ludzi. Trumna spoczywa na środkowym pokładzie; na niej leży płaszcz cesarski a nad nią wznosi się korona cesarska. Jest ona tak ciężka, że potrzeba było 42 artylerzystów angielskich do przeniesienia jej od grobu do fregaty. Po czterech kątach są pozłacane wieniec wawrzynowy. Katafalk otoczony jest jarzącymi świecami. Chambre ardente, gdzie Cesarz spoczywa, na 10 do 12 stóp obszerna, okryta jest czarnym, srebrem tkanym axamitem i otoczona draperjami z równie czarnego axamitu i srebrnych franzli. Drzwi się w ten sposób otwierają, że cały wewnętrzny przestwór widzieć można. Trumna ustawiona będzie na pokładzie »Normandie«, w samym środku kastellu okrętowego, tyłem do otworu tegoż; po każdej stronie przytwierdzona będzie za pomocą pierścieni, aby się przy ruchu morza nie poruszała; okryją ją zaś płaszczem cesarskim z podwójnych hermelinów złotem tkanym i pszczołami obsutych; w środku będzie korona cesarska, a na każdym rogu wieniec wawrzynowy. Przy tylnym maszcie urządzony ołtarz okryty będzie srebrem tkanym axamitem. U spodu ołtarza znajdują się 4 srebrne orły. W koło trumny ustawią znowu

świecie jarzące; płaska kopuła, unosząca się na 12 srebrem tkanych kolumnach, zabezpieczać ją będzie od deszczu i wilgoci; obszyją ją axamitnymi wyrobami i srebrnymi franzlami; po każdej stronie zawieszają naczynia z palącym się kadzidłem; w głowach będzie złoty krzyż, w nogach złota lampa; naokoło zaś zawieszane będą inne palące się lampy. — Za przybyciem do przystani w Havre, okręt parowy »Seine« zajmie miejsce »Veloce« dla powitania zaraz ciała za przybyciem jego do górnej Sekwany wystrzelami z dział. Cztery statki parowe wyższej Sekwany wypłyną naprzeciw orszakowi, i jeden z nich »Zampa« weźmie trumnę a trzy inne przewiozą orszak i majątków. Wszystkie urządzenia przeniesione będą z »Normandie« na pokład »Zampy«. Od czasu wypłynięcia z Cherbourg'a aż do przybycia do Paryża popłyną statki z rozwiniętymi banderami i co kwadrans nastąpi wystrzał działowy. Jeżeli powietrze będzie po temu, orszak niezadługo wyruszy.

Galignani Messenger ogłasza podaną przez National'a wiadomość, że w dniu uroczystości pogrzebowej żaden z Posłów czterech wielkich mocarstw w Paryżu nie będzie obecny i że wszyscy poddani angielscy w Paryżu przez poselstwo swoje wezwani zostali, aby w dniu tym w domach swoich pozostali, za niedorzeczny wymysł ducha stronicznego.

Dziennik sporów donosi w swoim rannym buletynie: »Dziś rano przybył do Paryża goniec z depeszami, które francuzki statek parowy d. 4. do Marsylii przywiózł. Doniesienia z Beirutu są z d. 18. Listopada. W owym czasie nic się nie było zmieniło. Ibrahim dzierzył jeszcze w 12,000 ludzi swój obóz pod Zehlé; Druzowie byli na swych górach; Anglicy gotowali się do uderzenia na Ibrahima. Głoszą o nowej eksplozji w St. Jean d'Acre; 50 osób miało życie utracić.«

Rząd ogłasza następującą depeszę telegraficzną z Bajonny z d. 5. Grudnia. Podprefekt do Ministra spraw wewnętrznych: »Dekret regencji z dnia 30 Listopada nadał amnestyę za wszystkie polityczne zbrodnie i przewinienia, popełnione od d. 19. Lipca 1837. Wychoźcy karolistowscy, z wyłączeniem na teraz cywilnych i wojskowych Naczelników, Oficerów i duchownych, otrzymali pozwolenie powrócenia do Hiszpanii przez Junquierę i Caufranc, po wykonaniu poprzednio przysięgi.

Giełda, dnia 7. Grudnia. Dziś przybito na giełdzie następującą depeszę telegraficzną, z nadmienieniem, że ją tylko do Lug-

dunu było można przesłać, a z tamąd dla pochmurnego powietrza wyprawiono ją sztaletą do Paryża: „Marsylia dnia 4. Grudnia. (Alexandrya dn. 26. Listopada.) Generalny Konsul do Ministra spraw zagranicznych. Po długiej korespondencji między Commodore Napierem a Ministrem spraw zagranicznych Mehmeda Alego, postanowił Wicekról zaprzestać na dziedzicznym posiadaniu Egiptu i zarazem flotę wydać i Syryą opuścić.“ — Depesza ta nie zrobiła spodziewanego wrażenia na giełdzie; wiadano bowiem z angielskich ministerjalnych dzienników, że oświadczenie takowe Mehmeda Alego samo przez się jeszcze zatargów nie ukończy, gdy Mehmed Ali do wyrazu dziedzictwo może znaczenie zwierzchniej władzy przywiąże. Renta przecież nieco w górę poszła.

A n g l i a.

Z Londynu, dnia 5. Grudnia.

Ministerjalna Morning Chronicle o politycznym stanowisku Mehmeda Alego, na przypadek, że się bezwarunkowo traktatowi z d. 15. Lipca podda, powiada między innemi: «Ktokolwiek traktat ten rozważy, przekonano się, iż wszystko tam czyniono, aby Mehmedowi Alemu wszelką ująć sposobność wywyższenia się; ma on tylko być prostym Baszą Egiptu, być posłusznym rozkazom Sultana, a siły zbrojne Egiptu mają być poczytywane za część sił zbrojnych państwa tureckiego i li tylko dla służby onegoż być utrzymywane. Dopóki Egipt będzie częścią Turcyi, ani Francya, ani inne mocarstwo na protektorat zamienić go nie potrafi. Times z fałszywego na rzeczy zapatruje się stanowiska, jeżeli doradza, aby Anglia później korzystny traktat handlowy z Mehmedem Ali zawarła. Bo jeżeliby Mehmed Ali z Anglią traktat mógł zawrzeć, miałby też prawo uczynienia tego z innem jakimś mocarstwem. Wszakże, toby uwłaczało bezpieczeństwu państwa tureckiego, przeto też traktat do tego zmierzał, aby Mehmeda Alego na takim stanowisku i utrzymać politycznym stanowisku, iżby był pozbawionym możności i prawa zawierania układów z jakimkolwiek bądź mocarstwem. Równie on nie będzie mógł wchodzić w układy z Anglią albo Francją, jak Gubernator Kanady nie może zawierać przymierza z Francją albo Stanami Zjednoczonymi. Traktaty tylko niezawisły monarcha zawierać może. Nasi sąsiedzi, zaślepieni jakimś szaleństwem zamiarów zaborowych, z tak fałszywemi popisując się zasadami, iż naprzeciw nim nie można być dość ostrożnym, nie można dość wy-

rażnie się wyrażać.« — Następnie strofuje wspomniana gazeta ostro politykę i rozprawy Pana Thiersa, który zdaniem jej obyczaje (?) publiczne podkopuje i radby całą Europę na obóz wojskowy zamienił.

Mówią w City o nowej pożyczce na rok przyszły, spowodowanej przez nieustające uzbrajania. Ponieważ też słychać o zaambarkowaniu znacznej siły zbrojnej do Indyów Wschodnich, zdaje się, że i tam na kroki nieprzyjacielskie się zanosi. Koszta utrzymania wojska w Indiach wprawdzie Towarzystwo Wschodnio-Indyjskie ponosić zobowiązane, ale prowizoryjnie jednak kraj zaliczeń wszelkich podejmować się musi.

Niderlandy.

Z Amszterdamu, dn. 30. Listopada.

W osnowie następująca jest rota przysięgi, którą w czasie pozawczorajszej uroczystości oddania hołdu Monarsze, złożyli Prezydentowie obu Izb Rady Państwa, w tychże Izb imieniu, po której nastąpiła przez N. Króla złożona przysięga na zachowanie ustaw. — «Przysięgamy, w imieniu Niderlandzkiego Narodu, że stósowne dla kraju ustawy, tak jako i Król przyjmujemy i wprowadzamy; że będziemy bronić praw korony, posłuszni Monarsze i wierni, będziemy bronić osoby i potęgi Jego. — Zaprzysięgamy to wszystko dopełnić, cokolwiek należeć ma do dobrych i wiernych Radców Państwa.« — Oba Prezydenci jako i inni członkowie Rady Państwa, przechodząc po dwóch przed Ironem, wymawiali te słowa: «Niech mi Bóg Wszchemogący pomaga.»

Z Wiesbaden, dnia 24. Listopada.

Jej Ces Wysokość Wielka Xiężna Helena pod imieniem Hrabiny Romanów odjechała do Darmstadt wraz z W. Xiężniczkami siostrami swojemi i w towarzystwie Xiężny Nassau. Ma zamiar na dzień 18. Grudnia stanąć w Petersburgu.

Turcyja.

Z Konstantynopola, dn. 18. Listopada.

(Gaz. Pow.) — W Terapii srożył się, jak już donieśliśmy, wielki pożar. Około 200 domów spłonęło. Pałace letnie Posła angielskiego i francuzkiego zostały ocalone. Uratowane kosztowne sprzęty zanesiono na pokład stojącego w zatoce Terapijskiej okrętu greckiego. Wszakże Grek widząc, że mu wiatr północny sprzyja, postanowił korzystać z tej okazji i odplynał czempredziej z wszelkiemi temi rzeczami. Poseł angielski, jak słychać, wielką przez to ponosi szkodę.

Rozmaite wiadomości.

Z Poznania. — «Tygodnika literackiego» wyszedł Nr. 50.; zawiera: Börne (dalszy ciąg). Moje sny — moje uczucia, przez R. W. Berwińskiego. — Nauki przyrodzone. (Dla czego umiejętności przyrodzone winny być głównym przedmiotem wiedzy ludzkiej?) przez T. Mateckiego (dokończenie). Posiedzenie Bacciaralego malarza (dokończenie). Doniesienia literackie. Doniesienie.

W Warszawie gotuje się do druku następujące pismo w języku rosyjskim: «Starożytności i nowości Słowian.» (Literacki zbieracz.) Pod redakcją Piotra Dubrowskiego Korrespondenta Cesarskiego towarzystwa Historii i starożytności rosyjskich, przy moskiewskim Uniwersytecie. W tej części tego zbieracza zawierać się będą następujące artykuły: I. Terazniejsza Słowiańszczyzna (przez redaktora) II. Podróż do Luzacyi (z czeskiego.) III. Madzaryzacya i Słowianie. IV. Hucuły (z czeskiego.) V. Uniwersał Króla Jana Kazimierza (przez P. Eweckiego.) VI. Gundalicz illiryski poeta z początku XVII. wieku (przez redaktora.) VII. Dwa wyjątki z Historii literatury polskiej, P. Wiszniewskiego. VIII. Podanie o Lechu; Czechu i Mechu (przez P. Maciejowskiego.) IX. Rynek Krakowski w XVI. wieku (przez tegoż.) X. Dwa halickie podania. XI. Morozenko (stary rękopism.) XIII. Pieśni krańskie, bółgarskie i czerwono-ruskie. XIII. Rys bibliograficzny literatury polskiej, czeskiej i illiryskiej, z r. 1839 (przez redaktora.) XIV. Rys bibliograficzny zbiorów pieśni słowiańskich (przez P. Szataryczy.) XV. Biograficzne notatki. XVI. Pieśń Szylera o dzwonie, w tłumaczeniu polskiem, illiryskiem i czerwono-ruskiem.

Siła morską Francyi. — Flota francuzka składa się, podług ostatnich wiadomości, jak następuje: 46 okrętów liniowych, 56 fregat, 25 korwet wojennych, 7 korwet avisos, 37 brygów, 18 brygów avisos, 25 mniejszych statków: cannonnieres, goellets, etc, 55 statków flotyli, 17 korwet podejmujących 800 tonn, 31 gabares, 4 statków przewozowych podejmujących 925 tonn, 36 statków parowych. Razem, 350 statków wojennych mieszczących na siebie do dziesięciu tysięcy dział.

W amerykańskiej gazecie Weekly Sun ogłoszono, że niejakiś Dawidson, mieszkaniec Saint-Louis, podał projekt w Kongresie Stanów Zjednoczonych o założeniu poczty napowietrznej, przez którą można będzie przysyłać listy i posyłki po całej Ameryce. Poczta jego latać będzie prędzej od wszelkiego ptaka,

bo 20 mil niemieckich na godzinę. Na założenie tej poczty prosi on o wydanie mu 5000 dollarów. Ale kongress nie wierząc w podobne sztuki odmówił wynalazcy pieniędzy i dla tego chce on, jak słyhać, doświadczyć szczęścia w Europie, żeby swój zamiar wykonać za pomocą akcyi.

(Nadestano.) — Znany z wielu pism, jako między innymi z Wiedeńskiego «Wanderera» Nr. 203. z r. 1840., z Wrocławskiego «Theater-Figaro» Nr. 244. koncertmistrz P. Hauser, rodem z Węgier, znajduje się od niejakiego czasu w mieście tutejszem. Lubownicy i znawcy muzyki, którzy mieli sposobność go słyszeć, podziwiają w grze jego łatwość, z jaką największe trudności tegoczesnej kompozycyi zwycięża, tak, że nie dając uciec tych trudności, harmonijną melodyą umysł i serce słuchacza wysoce zachwyca. Kompozycye Pana Hauzera również wszelkie pochwały sobie zjednały. Bodaiby dochód z koncertu odpowiedział talentowi tego młodego mistrza.

M. B.

Księgarnia Jana K. Zupańskiego w rynku Nr. 70. poleca szanownej publiczności swój skład rycin mistrzowskiej roboty.

Nowy transport świeżego kawiaru astrańskiego otrzymał handel

K. Gumprecht.

Świeże rozynki na gałązkach, migdały w łupinach, sliwki francuzkie, orzechy i kasztany włoskie; salceson brunświcki, półgęski pom., łosoś wędzony, minogi, sardale, oliwki, karpki i trufle poleca handel

K. Gumprecht.

Nadzwyczaj tanie lampy stolowe, ściennie i wiszące, koszyki do owoców i chleba, pudełka do cukru, rozmaite gatunki lichtarzy, pisarki i tace do herbaty, niemniej wszelkie towary z blachy dla sprzętów kuchennych i domowych. Wszelkie te przedmioty robione będąc w najnowszym kształcie, szczególnież zasługują być użytymi na upominki gwiazdkowe i kolendowe. Otrzymałem także w komis partyę maszyn platynowych do zapalania, które w cenach fabrycznych sprzedaje.

M. Kierski, blacharz,
przy ulicy Szerokiej Nr. 18.

Wszelkie gatunki
zaprawionych owoców
wybornego gatunku i tanio u

M. J. Goldstein
przy Wrocławskiej ulicy Nr. 12.